

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (nakarna l. nadst.) Uradno ure za stranke so od 10. do 11. ure dne in od 5. do 6. ure dne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ABONEMANTI: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadst. ure za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petilivčevica 30 vin., popoln prostor, poslati in reklamne 40 vin. — Inzerate sprejema upravnništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Ste. 791.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 26. januarja 1914.

Leto IV.

Bajka o enakosti.

»Socialni demokratje hočejo, da bi bili vsi ljudje enaki; to je neumnost. Narava sama je naredila ljudi neenake. Nikdar se to ne da izpremeniti.«

Take govornice se lahko slišijo od ljudi, ki so sicer pametni. Človek jim na to odgovori, da se socialisti ne bore za enakost, ker imajo sami toliko razuma, da ne zahtevajo nemogočih reči, ampak da so enake pravice njihov cilj. Pa je že zopet pripravljena modra opazka:

»Tako! Lenoba in pridnost naj imata torej enako življenje. Tepec naj živi to kar modrijan! Če imajo socialisti take namene, naj le ostanejo daleč proč od nas!«

Tak mož bi imel popolnoma prav, če se le ne bi motil o namelih preklicanih socialistov. Ne bi se pa mogel tako kruto motiti, če bi se le nekoliko ozrl po sedanji družbi. Kakšne pravice imata lenoba in pridnost, kakšni užitek se ponujajo tepcu in modrijanu, to se lahko imenitno študira v današnjih razmerah, in kdor se s tem kaj bavi, ne bo mogel želeči, da bi ostalo tako kakor je.

Delavec v tovarni, v jami, na železnici, v plavžu mora biti priden, tudi če bi rajši včasih malo polenaril. Kajti zanj velja kazen za delanja za zanemarjanje pridnosti. Nanj gledajo očci paznikov, mojstrov, vsakovrstnih predpustavljencev, da spoštuje pregovor: »Čas je denar!« Vsakovrstne bistrovne kontrole vpeljujejo podjetniki, da preprečijo vsako potratno »svojih« delavcev. Če pa uganja proletarec lenobo, ne dela tega prostovoljno; kajti ključne tovarne imajo gospodarji, in če gospodarska kriza omeji naročila, ne ve fabrikant kaj početi s pridnostjo svojih delavcev. Kadar se zmanjša reka profitov, so delavci prvi, ki se morajo porokiti za grehe kapitalizma.

Lenoba in pridnost nimata v kapitalistični družbi enakega življenja; tej resnici se ne da ugovarjati. Ali razmerje vendar ni tako, kakor si navadno domišljajo nasprotniki socialistične enakosti, ampak ponajveč ravno narobe. Lenobi se boljše godi kakor pridnosti; kajti dobro življenje po kapitalističnih zakonih ni odvisno od tega, koliko človek dela, temveč od tega, koliko dela prevaži na druga pleča, koliko drugih ljudi vpreže v svojo službo, skratka kako zna izkoristiti ljudi. Ugodno življenje daje posest. Bogastvo omogoča lenobo in užitek obnem; pridnost pa se večinoma tako poplačuje, da mora biti človek, ki jo uganja, vesel, če zasluzi zanjo vsakdanji kruh. Včasih pa še tega skromnega cilja ne doseže.

Idealisti, ki trepečijo pred socialističnim uniformiranjem, bi nemara vendar priznali, da to ni najlepše razmerje. Morda bi bilo vendar nekoliko pravičnejše, da bi užival dobrote živ-

ljenja v večji meri tisti, ki jih ustvarja; namesto da dobiva lenoba nagrade. Toda ta zahteva je lahko pravična, etična in moralna, pa se v kapitalistični družbi vendar ne more izpolniti. Kajti obrate življenja se ne morejo izdelovati z golimi rokami v zraku. Treba je za to orodja, strojev tovarn, zemlje, jam — poleg tega pa dela kot najvažnejši element. Zakaj ruda ne pride sama iz rudnika, jeklo ne raste na trati in sukno ne dežuje iz oblakov.

Delo pa ne pride do strojev, v plavže, v fabrike, na železnice, na parnike, na laboratorije, če mu tega ne dovoli bogastvo. To pa daje dovoljenje le pod enim pogojem: »Delaš lahko, ampak sad tvojega dela bo moj. Četudi zraste ob tvojem trudu in potu, zraste vendar na mojem, in če te ne pustim na svoje, lahko iščeš, kje te bodo pustili.«

Tako nabira bogastvo nove in nove sado-ve, raste in raste, omogoča sebi vse lepše in prijetnejše življenje, utrjuje svojo moč, monopolizira izkoriščanje in si zavaruje v vedno večji meri pravico do lenobe. Pridnost pa prihaja boljbolj v njegovo odvisnost.

V tesni zvezi s tem je tudi argument o užitek tpeca in modrijana. Če ima neumež polno možno denarja in polno listnico vrednostnih papirjev, tedaj lahko uživa vse, kar daje svet. Pameten in moder človek si mora odrekati užitek, če je siromak. Nihče ne vprašuje, če je kapitalist v tem ali onem slučaju sposoben za pravo uživanje. S svojim denarjem si lahko kupuje knjige in slike; če jih razume, je posttranska stvar. V njegovi knjižnici in po njegovih sobah ni prostora zanje in za baharijo so tudi take reči primerne. Drugim ljudem je dala priroda nemara več sposobnosti, da bi jih uživali z dobičkom za svoje znanje in za svoj okus; priroda pa jim je pozabila dati tudi denarja, ki je v tepčevi blagajni.

Le tepci in lenuhi morejo želeči, da bi ostale te razmere neizpremenjene. Socializem pa ne mara privilegij za tepce in lenuhe; bori se zato, da poda življenje ljudem enake pogoje, potem pa naj pride do boljših učinkov tisti, ki je več vreden, ne pa tisti, čigar očetje so znali bolj in intenzivno ropati in izkoriščati. Ljudje ne postanejo »enaki«, če mine kapitalizem; po naravi bodo eni veliki, drugi majhni, eni plavi, drugi rni, eni delavci, drugi zaspani, eni razumni, drugi zabit. Ta prirodna različnost ostane, ker se ne da meni nič tebi nič odpraviti; ali odstraniti se da kapitalistični red, ki pači to različnost in visi nasilstvo nad prirodo. Odpraviti se da gospodstvo denarne mošnje, ki daje tepcu, kar gre modremu in lenuhu, kar gre pridnemu. To je cilj socializma.

Bečarske reforme.

Budimpešta, 24. januarja.

Ogrski državni zbor — če se pravi tej družbi državni zbor, je pravzaprav treba piti za odpuščanje — takozvani ogrski državni zbor torej je sprejel tiskovno reformo vlade v generalni in specialni debati in v tretjem čitanju. Sprejel jo je na bečarski način, kakor sprejema tolpa pustolovcev vse podlosti blazno-hudobnega Stefana Tisze: S pomočjo nasilstva, s pomočjo parlamentarne straže, s pomočjo rokovnjaške nesramnosti. Boj ni bil kratak; generalna debata se je pričela dne 11. novembra. Vladi je bilo mnogo na tem ležeče, da bi opravila svojo hudobijo čimprej pod streho. Opoziciji pa se je vendar posrečilo, da je zadrževala debato doslej in preprečila rešitev. Naposled je opešala.

Če dobiva človek tukaj avstrijske meščanske časopise v roko, se mora prijeti za glavo zaradi načina, kako poroča ta tisk o madjarskih tolovajstvih. Največja dunajska glasila n. pr. govore o tiskovni reformi, ne da bi podali svojim čitateljem najmanjšo sliko o njeni osebnosti. Pač jo ta ali oni časopis hvali s praznimi besedami, ki ne povedo nič. Tako slepe občinstvo onkraj Litve. Vsakdo misli gotovo, če čita o reformi, da gre za napredek in zboljšanje. Povsod na svetu reformirajo zakone tako, da jih modernizirajo. Kakor se razvijajo razmere v napredni smeri, bi se morali razvijati tudi zakoni. Tiskovne določbe so po raznih deželah različne; če se kje predlaga tiskovna reforma, bi vsakdo mislil, da se odstranjuje, kar je slabše in vpeljuje kar je boljše v državah z naprednejšim zakonodajstvom. Od vsake tiskovne reforme pričakuje normalen človek povečanje tiskovne svobode.

O madjarskih reformah se ne sme nikdar tako soditi, zlasti pa ne, če jih predlaga in priporoča Tisza. Kakor ostane pod pevelom včasih neopažena iskra, tako so se iz premagane preteklosti rešili posamezni ostanki v sedanjost. Če zapliva ugoden veter, nenadoma vzplamtaka skrita iskra.

Grof Tisza je ostanek iz fevdalno absolutistične dobe. Mož, ki igra vpricho strmečega sveta odrešenika Hrvatov in Rumunov, plete doma vrv za vrvjo, da zadavi vse, kar je svobodnega na Ogrskem. Gorje onim, ki mu zapajajo! Ta hip jih potrebuje, zakaj njegova vloga

ne pride do veljave brez štafaže. Madjarski mameluki mu ne zadostujejo, ker se je svet že prepričal, kako si je dresiral svojo brezvestno večino in ker izodkopavajo vsa danje panamske afere njegov kredit. Pokazati mora, da se lahko opira še na druge. Pridobivati mora novo zaupanje. Na Ogrskem mu ne verjame živ krst; razun njegove podkupljene garde, ki bi kričala »eljen« tudi hudiču, ako bi ji prinesel cekinov in mandatov, ne zakličče Tiszi na Ogrskem nihče kaj drugega kakor »abzug« in »fej«. Zato se vozi v Zagreb, da ga tam časte za živjoklici. Kadar jih ne bo več potreboval za svoje namene, poplača to čaščenje z hrco.

Tudi tiskovna reforma je vrv. Z malenkostmi se Tisza ne peča. Kadar hoče kaj zadržati, zadavi korenito. Opoziciji v parlamentu je zadržnil vrat z izsepariranim poslovnikom in s parlamentarno stražo. Ostalo pa je še opozicijsko časopisje. In Tisza se je namenil, da ubije tudi to. Ali ta tiran opravi najrajši take reči zakonito. Če ne gre na tak način, se ne ustraši kolega nasilstva. To je pokazal, ko se je dal v parlamentu »voliti« za predsednika, ko je sprivil brambno reformo na suho in ko je izpremenil poslovnik. Rajši pa varuje zakonite oblike. Tudi časopisju hoče zakonito stisniti goltanec. Ta edini namen ima njegova tiskovna reforma.

Ves zakon je od začetka do konca ena sama infamija. Predvsem jemlje na piko delavsko časopisje. Nekoliko kratkih podatkov poljamsi to resnico. Na Ogrskem imamo še kavcije za časopisje. Celo Avstrija, na katero zre »svobodomiseln« Madjar vedno z zaničevalnim pomilovanjem, je odpravila to verigo že leta 1894. Kdo bi si mogel leta 1913. misliti na Ogrskem tiskovno reformo, ki ne bi predvsem odstranila tega predpotopnega bremena? Ali Tisza in njegov dični justični minister reformirata narobe, pa še zvišujeta kavcijo! Za vsak dnevnik zahteva bečar petdesettisoč kron, za vsak strokovni list dvaletstisoč kron kavcije. Jasno je kakor beli dan, da je to najhujši bič za delavskega časopisje. Vladni listi žive od dispozičnega sklada. Kavcijo, ki jo Tisza zahteva od njih, jim da Tisza sam. Petdeset tisoč ali sto tisoč kron — to je tem dvoživkam vseeno. Dotaknil se te kavcije itak nihče ne bo. Me-

ščanske opozicijske stranke imajo bogatine med seboj. Kajti politika je doslej na Ogrskem sploh monopol bogatih ljudi, brez obzira na to, na kakšen način da so prišli do bogastva. Tudi zanje ne bo radost, če jim konfiscirajo kavcije; vendar zaradi tega njih listi še ne bodo uničeni. Tudi tisočaki se v teh krogih nadomestijo.

Naravnost pogubna pa je ta določba za delavsko časopisje. To so svote, ki so za proletarijat naravnost fantastično visoke; in če jih delavstvo ve enkrat spravi skupaj, jih vendar ne more vnovič nabrati vsakokrat, kadar mu jih Tiszini beriči požro.

Podobno je tudi s kolportažo. To namreč oblasti lahko dovolijo. Pa jo tudi lahko prepovedo, če je dotični list »nevaren javnemu redu«, zlasti pa »če budi sovraštvo do kakšne narodnosti, do kakšnega razreda ali pa do kakšne vere.« Kateri list počenja take grozne reči, to odločuje vlada sama. Zato se že najprej lahko ve, kakšen učinek bo teh določb. Nemađarski listi hujskajo proti mađarskemu narodu, socialistični listi pa hujskajo proti posedajočim razredom. Najobjektivnejše razmotrivanje razrednih nasprotij bo hujskanje, zaradi katerega se ne more in ne sme dovoliti kolportaza. Med tem bodo pa ponujati vladne cunje po vseh ulicah, po gostilnah, kavarnah, tramvajskih vozovih, kolodvorih, z eno besedo povsod. Dasi bi se vsakemu teh listov dannadan lahko dokazovalo, kako hujska zdaj proti Slovakom, zdaj proti Srbom, zdaj proti delavskemu razredu, včasih pa proti vsem obnemem.

Vse to se Tiszi ni zdelo dovolj radikalno, pa je ustanovil v zakonu še to, da so tudi tiskarne odgovorne, pa ne le moralno, ampak tudi materialno. Če se kazni in odškodnine ne pokrijejo s kavcijo in če se ne morejo iztirjati od obsojene osebe, tedaj se mora iztirjati od lastnika tiskarne. To je vnebovpijoča določba, zlasti, če se vpošteva, kaj se po tem tolovajškem zakonu vse lahko iztirja. List se lahko obsodi na globo, n. pr. če pravi sodnik, da je

Dnevne beležke.

— Proračunski odsek drž. zbora je sklican jutri ob 4. popoldne. To bo zopet kritična seja, ki bo odvisna od tega, če opuste češki agrarci in radikali svojo obstrukcijo ali ne. Na zadnjih sejah so trdili, da ne obstruirajo s protiparlamentarnim namenom. V tem slučaju nima njih obstrukcija sploh nobenega pomena. Kajti tega, kar zahtevajo, jim parlament sploh ne more dati. Na češko-nemška pravna pogajanja nima državni zbor nobenega vpliva, na razmere v češki deželi — pardon! v češkem kraljestvu — pa ga bo imel toliko manj, kolikor bolj bo oslavljen, kar se z obstrukcijo zanesljivo doseže. Če so torej češki gospodje količkaj pametni, opuste svojo obstrukcijo, da more parlament rešiti vsaj proračunski provizorij in tistih par drobtin, ki se dajo še rešiti pred zasedanjem deželnih zborov. Zakaj Stürgkh drži § 14 še vedno v žepu, in če proračunski provizorij ne bo parlamentarno rešen, se bo izgovarjal ravno na češko obstrukcijo, ki ga je prisilila, da konča ex lex s § 14., to se pravi, da izžene satana z belcebubom.

— Državni zbor se snide najbrže v četrtek, 29. t. m., in bo zboroval, kakor pripovedujejo v oficijoznih krogih, dva dni. Potem gre na dopust, da dobe deželni zbori časa za svoje delo. Če pojde vse po programu, bo tedaj zopet sklican 10. marca, da zboruje do Velike noči. V tem zasedanju bo njegovo glavno delo zvišanje rekrutnega kontingenta. Človek je že važen v Avstriji, da sliši vedno take programe. Zlasti odkar nas je ljubezniva usoda blagoslovila z grofom Stürgkhom, so neprenehoma kot glavne točke vojaška vprašanja na dnevnem redu in sicer vedno taka, ki obremenjujejo ljudstvo. Za silo pride včasih še kakšna druga »državna« potreba vmes, o ljudskih potrebah pa že molče skoraj vsi jeziki. S Stürgkhovega stališča je to razumljivo. Zanj je parlament aparat, ki mu mora kakor stroj dodajati, kar zahteva od njega za utrditev svoje pozicije. Vendar pa ne bi bilo to mogoče brez skrivde parlamenta, oziroma njegovih velikih in malih meščanskih strank. Ene kažejo napram vladi tako servilnost, da ni treba Stürgkhu nič drugega kakor piskati, pa plešelo, druge pa obstruirajo. In kakor nalašč se pojavlja obstrukcija vedno tedaj, kadar more Stürgkhu najmanj, parlamentu pa največ škodovati. Tako je doslej zapravljaj državni zbor svoj dragoceni čas, deloma po volji ministrskega predsednika, deloma po volji svojih obstrukcionistov, vedno pa s sodelovanjem vladnih strank. In tako pojde zopet na počitnice z lenim upanjem, da bo po počitnicah reševal vojaška vprašanja namesto ljudskih.

— Odsek za socialno zavarovanje ima 28. t. m. ob 10. dopoldne sejo. Kolikor je po zadnjih razpravah presoditi, mu ni treba nič drugega, kakor dobre volje, da reši na tej seji zakonski načrt o socialnem zavarovanju. To bi bilo velike važnosti, kajti če se v odseku to vprašanje reši pred počitnicami, je mogoče, da pride po počitnicah ta zakon v zbornici na dnevni red. V sedanjem položaju je sicer vsako ugibanje težko. Ob najboljši volji ne ve zdaj še nihče, kaj store češki obstrukcionisti v pro-

»namenoma pisal neresnico in s tem prizadel komu škodo.« Poleg ječe do enega leta znaša globa dvesto do štiritisoč kron. Ampak kdor je »utrpel kakšno škodo«, lahko zahteva še posebej odškodnino. Tudi lahko zahteva denarno zadoščenje, če ni trpel škode na premoženju, in sicer tudi tedaj, če ni listu dokazano nič po zakonu kaznivoga.

Z roko se lahko prijema, da je to golo piratstvo. Kajti te določbe se lahko raztegnajo po mili volji, in tako se tudi lahko dvigajo globe in odškodnine za škodo in za tisto kar ni bila škoda, do take višine, da lahko en sam proces požre vsjo kavcijo in jo morda celo preseže. Kako njo se na ta način upa kakšna tiskarna prevzeti tisk kakšnega bojevne glasila? Saj kažejo dosedanji procesi proti socialistom in nemađarskim narodom, da se obtoženci iz teh taborov nikdar ne smejo zanašati na pravičnost zakonov in sodnikov.

Opozicija se je do včerajšnjega dne bojevala zoper to sramotno reformo z obstrukcijo. Lahko to ni bilo v tej bečarski zbornici, v kateri vlada rabeljska pravica. Včeraj pa je opozicija vrgla puško v koruzo.

Razun večjega števila drugih opozicijskih stališč sta se dala tudi grofa Andrassy in Zichy s parlamentarno stražo odpeljati iz zbornice in nato je odkorakala vsa opozicija. S človeškega stališča je to precej razumljivo, zakaj radost gotovo ni, pretepati se s takim predsedništvom in s tako večino ter neprenehoma stati do kolena v blatu. Kljub temu je opozicija zgrešila. Tiszina večina je komaj čakala, da se opoziciji zgabi in da zapusti dvorano. Ko je zadnji opozicijski zastopnik pristopil prag, se je pričela specialna debata in kakor bi trenil, je bilo vseh šestdeset paragrafov »rešenih«.

Bečarstvo je sedaj na vrhuncu. Toda obračun pride. Tisza vidi svoje mameluke, za to, kar se godi po deželi, pa je slep. In čas je blizu, ko se bo ljudstvo naveličalo komedije v tem karikaturnem parlamentu, pa bo samo govorilo drugače kakor tolovajska četa Tiszinih trabantov.

računskem odseku. Kakor se grof Stürgkh dela zavzetega za parlamentarno rešitev proračunskega provizorija, je vendar gotovo, da bi se v srcu veliko bolj veselil, če bi obstrukcionisti to onemogočili. Zaradi proračuna bi bilo gospodu grofu sicer vseeno, zakaj pri provizoriju itak ne morejo biti velike debate in v dveh dneh mora biti stvar opravljena. Ali tisto, kar pride po počitnicah, mu nič posebno ne diši. Večina za zvišanje rekrutnega kontingenta se bo že dobila. Tudi naši klerikalci, ki so bili sedaj tako možati »možje«, da so s krščanskimi socialci vred snedli svojo besedo in markirali nekakšno opozicijo, bodo dotlej že popolnoma lojalni in bodo kot dobri švarcgelberji čilo glasovali za rekrute. Ampak brez debate ne pojde ta reč in grof Stürgkh bi veliko rajši ne poslušal, kar se bo govorilo. Ze zato ne bi bilo prav, če bi mu češki obstrukcionisti dali povoda, da bi se poslužil § 14. Če pa bo parlament 10. marca res sklican, bo le še od njega odvisno, da spravi socialno zavarovanje na dnevni red. Tedaj bi se vendar po šestih letih križevega pota rešil ta zakon, na katerega čaka delavstvo že nekoliko desetletij.

— »Slovenec« nima več mirne ure, odkar je sprejet finančni načrt. Prej je rohnel proti povišanju eksistenčnega minimuma, zdaj se joka, ker se je povišala osebna dohodnina pri letnih dohodkih od 1600 K do 10.000 K od 20 vin. do 6 K. Prav tako piše o tem povišanju, kakor njegovi krščansko-socialni bratci na Dunaju. Kmetom, obrtnikom in uradnikom, katere zadene to velikansko povišanje, že prorokuje pogin. Namen njegove pisarje je pa edinole ta, da bi rad prikrl Susteršičevo blamažo in fignovstvo. Zakaj pa ne zapoje rajše »Slovenec« jeremijado v povišanju davka na žganje, ki bo resnično občutno zadelo ljudstvo? Od tega davka bo dobivala dežela Kranjska 2.020.710 K na leto, zato piše v soboto, da je to »lepa svota«. Le to naj bi bil še pristavil, da bodo to lepo svoto plačevali ljudje, ki dostikrat še za kruh nimajo. Zakaj niso glasovali klerikalci proti temu gablynemu obdavljenju, zakaj niso glasovali za predlog sodruka Rennerja, da bi se porabil del povišanega davka od žganja za zdravilišča onih, ki so zapadli alkoholni kugi? Seveda, da zakrpa jo nekoliko svoje deželno gospodarstvo, bi naši klerikalci, ljudski prijatelji, ljudje napredka, glasovali za še huje obdavljenje žganja, pa bi to proglasili za boj proti alkoholu. Le tako dalje, gospodje, ljudstvo bo že izpregledalo.

— Kurlozna karjera! Iz Budimpešte poročajo: Minister za notranje zadeve je imenoval reporterja pri oficijoznem »Budapesti Hirlapu« Imre Hlatenya za detektivskega inšpektorja pri kriminalni policiji. Za žurnalista je to pač čuden okus. Razumljiv je le zato, ker je famozni gospod Hateny doslej pisal za Tiszo.

— Delegacije, ki bi bile morale biti sklicane na 2. marca t. l., se bodo odgodile. Tudi to je posledica krasne Stürgkhove politike, ki ne daje državnemu zboru nikdar časa za njegovo delo. Če sploh ne bi bilo delegacij, se ne bi bilo treba nikomur jokati. Zaljubljen ne more biti živ krst v ta prečudni parlament, ki se je mogel le v Avstriji izmisliti. Ali če delegacije ne opravijo dela, ki jim ga določa ustava, je

zadržano drugo delo. In če se snideje delegacije prepoznajo, ker je bilo preveč obotavljanja z državnim zborom, je zopet državni zbor zaprečen zaradi zaprečenih delegacij. Tako se vleče veriga grehov brez konca in kraja in ves parlamentarizem postaja karikatura.

— Iz tiskarskega gibanja. Na Dunaju je bila konferenca, ki so se udeležili zastopniki podjetnikov in pomočnikov. Konferenca se je sešla po posredovanju načelnika socialno političnega oddelka v trgovinskem ministrstvu dr. pl. Gaistergerja. Uspeh konference je bil ta, da so se tudi zastopniki pomočnikov priznali nemški tarifni urad za posredovalni urad.

— Katoliška tiskarna, socialni demokrati — pa nesramno obrekovanje. Ni morda tiskarne v državi, ki bi se tako trdozvržno upirala svojemu delavstvu, ki bi tako nesramno blatila in obrekovala izprto svoje osebe, kot »Katoliška tiskarna«, ki se hoče kazati prijateljico delavstva! Nima pa najmanjšega povoda hujskati javnost zoper svoje pošteno, trezno, mirno in pohlevno tehnično osebo! V njem vidi krivične, ničvredne in nevarne hujške, in vpije, da ne bodo v njeni tiskarni gospodarili socialni demokrati! Spominjamo se pa na primer utanko, da je priredilo lansko leto tehnična oseba »Katoliške tiskarne« javen ples v korist stavkajočemu večjemu delavstvu, ki pripada S. L. S.! In to tehnično osebo je danes izprto na cesti! Gospodje »prijatelji« delavstva, zakaj pa tega ne povedite v javnosti? — Je li nadalje pošteno, da hujskate zoper tako pravično in človekoljubno napravo, kot je tiskarska organizacija, ki je skozinsko strokovna in ima najplemonitejše namene! Fejl tako pošteno obrekovanje! Gospodje, je hujskajte in obrekujte še nadalje, in prepričani smo, da se bodo še marsikateremu gospodu pomočniku iz »Katoliške tiskarne« odprle oči, ako se mu še niso do danes!

— Slovensko društvo »Triglav« v Belgradu. V Belgradu se je osnovalo slovensko društvo »Triglav«, ki ima namen, zbirati Slovence, ki so v Srbiji, pospeševati gospodarske in kulturne stike slovenskih dežel s kraljevino Srbijo in dajati informacije onim dobrim delavcem in poštenim Slovincem, ki žele priti v Srbijo. Na I. rednem občnem zboru, ki se je vršil v soboto 17. januarja, je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Dr. Niko Zupančič, kustos »Narodnega Muzeja«; podpredsednik: V. Smrekar, inženir občine belgrajske; tajnik: Vladislav Fabjančič, stud. phi.; blaginjak: Rasto Cugmus, uradnik železniške direkcije; gospodar: Josip Mihelič, mizarški mojster; knjižničar: Ante Gaber, pomoč. kust. »Etnografi. Muzeja«; arhivar: Ivan Vidic, uradnik železniške direkcije. V namestništvo so bili izvoljeni: Vit. F. Jelenc, Janko Pinžgar in Rado Rožaj. Revizorja: Vlad. Poljšak in Viktor Deisinger. Tem potom naznanja društvo vsem onim iz domovine, ki so se glede informacij o službah obrnili nanj, da bo odgovarjalo v tej zadevi še-le, kadar se osnuje informativni odsek, kar se bo naznanilo potom slovenskega časopisa.

— Narodna Citalnica v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 1. svečana ob 11. dopoldne v društvenih prostorih z občajnimi sporedom. Člane uljudno vabi na mnogobrojno udležbo odbor.

— Umrlj so v Ljubljani: Ana Resnik, žena mestnega delavca, 72 let. — Anton Novak, gostilničar in hišni posestnik, 48 let.

— V mestni klavnicji so zaklali od 11. do 18. januarja 67 volov, 3 bike, 7 krav, 339 prašičev, 129 telet, 10 kostrunov in 7 kozličev; vpejali so 937 kg mesa, 1 zaklano govedo, 2 zaklana prašiča in 32 zaklanih telet.

— Zaradi razžaljenja veličanstva je bil obsojen pred porotnim sodiščem v Novem mestu Janez Lopotič, doma iz Črešnjice pri Cerkljah, na dve leti težke ječe. Obravnava je bila tajna. Razžalitev je bil izrekel 11. decembra pred sodiščem v Krškem. Državno pravdnštvo ga je ovadilo. Star je 55 let in je predsedel po ječah že 28 let svojega življenja. Zaradi razžaljenja veličanstva je bil obsojen enkrat že na štiri leta, drugič na tri in sedaj na dve leti. Prej je bil delavec, po ječah pa se je naučil krojaštva. Lopotič najbrže ni normalen.

— Kmalu je začel. 17letni vrtnarski vajenec Vinko Luštrik iz St. Vida nad Ljubljano je že bil dvakrat kaznovan zaradi tatvine. Bil je tudi že v prisilni delavnici, kjer so ga oddali 1. 1912 na kmetijsko šolo na Grmu. Tuka pa je pobegnil in sprejel delo pri Janezu Šibarju na

Mesačah. Gospodarju je ukradel 68 K in par čevlje. V Tržiču je zapravil ukradeni denar. V Kranju so ga nato prijeli orožniki. Obsojen je bil na 1 leto težke ječe.

— Zgoraj je. Pri Mariji na Rojah so spravljali delavci les v dolino. Imeli so tudi ognjišče, kjer so se gredli. Delavca Vincenca Čunčnika je zadel hlad v glavo in ga vrigel na ognjišče. Ka so prihiteli tovariši, je bil Čunčnik že ves v ognju. Umrl je čez nekaj ur.

— Deklica je zgorela. Ernesta Ambrožičeva, posestnica hči v Biljah, se je gredla preblizu ognju. Opekla se je tako močno, da je kmalu nato umrla. Stara je bila 8 let.

— Oče in hči. Simen Levce, 57letni rudar iz St. Jurja pri Izlaku, je zlorabil večkrat svojo 14letno hčerko. Deželno sodišče v Ljubljani je obsodilo očeta na podruho leto težke ječe, njegovo hčer pa v trimesečno ječo, ker se ni izogibala nenavnim dejanjem.

— Pretepač. Delavec Matevž Mulej je prišel 31. avgusta v družbi svojega brata Antona v Sekovanovo gostilno na Bledu, kjer je bila veselica. Vneta za pretep sta prišla izivat k mizi, pri kateri je sedelo več fantov. Ker izzyača kljub opominom ne nista dala miru, je okolo polnoči, da bi napravil mir, pograbil Janez Slivnik Matevža Muleja in ga nesel na prosto. Ta pa se je vrnil, silil k mizi, kjer je sedel Pogačar in kričal, da se vsega obmizja ne boji. Pogačar je na to izzivanje prišel obtoženca, ter ga položil na tla, ne da bi mu bil kaj žaloga storil. Mulej je pa prišel za nož in ga sunil v levo oko, v desno ramo in v leve nadeliti. Na to se je lotil Kapusa in Potočnika, ter oba dva z nožem poškodoval na prsih. Končno se je sprejel s Slivnikom, ki je hotel miriti, pri tem sta padla oba na tla, posrečilo se mu je ga prijeti za roko, v kateri je držal nož, kate-rega so mu drugi odvzeli. Vendar je pri tem dregnil Slivnika v desno nadeliti. Sodišče je obsodilo nevarnega pretepača na 15 mesecev težke ječe.

— »Draga mati«, karakterna slika v šestih dejanjih, ki ima veliko privlačnost, predvaja se le še danes v kinematografu »Ideal«. Turi v torek »Medicinska uganka«, zanimiva kriminalna afera v treh dejanjih. Mojestersko delo uprizoritve. Predvaja se pri vseh predstavah. Pri večernih predstavah uprizori se poleg tega še največja in najlepša učinkovita veseloigra sedanjosti »Rožnati čevljiček«, ki zbija bučen smeh.

Idrija.

— S seje občinskega odbora Idrijskega. V petek 23. t. m. je imel naš občinski odbor javno sejo ob 6. zvečer. Dnevni red: 1. sprejem v občinsko zvezo; 2. prošnje za koncesije; 3. slučajnosti. Navzočih je bilo 24 odbornikov. Zupan S. Štraus otvori sejo, imenitve overovateljem zapisnika odbornika dr. Stanislava Bevka in Josipa Vitouša. Nato prečita dve okrožnici deželnega odbora, ki se vzmata na znanje. Za sprejem v občinsko zvezo je 8 prosilcev in sicer: Bezeljak Alojzij z ženo in 2 otrokoma, Čar Ivan z ženo in 6 otroci, Kerševan Josip z ženo in 3 otroci, Likar Anton z ženo in 3 otroci, Kovačič Ivan z ženo in 4 otroci, Pavlovčič Josip z ženo in 3 otroci, Polak Barbara, vdova. Skupaj 7 strauk s 34 osebami. Osmi prosilec je Horvath Edvard, privaten uradnik na Dunaju, ki prosi za sprejem le zato, da dobi kot ogrski državljani v Avstriji državljanske pravice. Prvih 7 prosilcev se na predlog župana soglasno sprejme. Za Horvatha pa sta 2 glasova večine. Prošnje za koncesije. O tem poroča župan: »Občno konsumno društvo« v Idriji prosi za koncesijo vinotoča čez ulico za obe filijalki kot za glavno prodajalno. Odbornik Šepetavec predlaga, naj se o tej prošnji razpravlja na tajni seji. Sprejeto. Pri slučajnostih poroča župan, da je rudar in posestnik Josip Gostiša prišel po nesreči ob kravo in telico, zato je prosil podpore, da si kupi novo živino. Starešinstvo mu je z ozirom na to, da je bil prosilec lani celih 7 mesecev kot družinski oče pri vojaki dovolilo 100 K podpore, kar naj bi občinski odbor odobril ali pa morda še kaj povišal. Sklene se na predlog odbornikov Franca Aliča in Knapa, da dobi prosilec namesto 100, 150 K. Dalje prosi ravateljstvo c. kr. drž. realke v Idriji za novo stiskalno desko v fizikalnem laboratoriju, ker je potom pogodbe občina to napraviti zavezana in sedanja ni

več rabljiva. Razvije se o predmetu živahna debata in končno se prošnja odstopi županstvu, da preštudira pogodbo ter vse potrebno ukrene. Odbornik Jakob Kristan interpelira županstvo, da pozove mesarje, naj s klavno živino v klavnici lepše postopajo ne pa, da živino mučijo. Nato župan zaključi javno sejo. Po izpraznitvi galerije otvori župan takoj tajno sejo. Občinski odbor razpravlja o podelitvi koncesije vinotoča čez ulico »Občnemu kons. društvu« v filijalkah. Odbornik Jos. Šepetavec izjavi, da se on kot gostilničar glasovanju odtegne. Odbornik notar Pegan ugovarja proti koncesiji, češ, da se s tem, če ima kons. društvo koncesijo, ubije gostilničarje. Temu mnenju se pridruži tudi ob. svetovalec Andrej Prinožič ter se repenči nad konsumnim društvom. Klerikalni odborniki zahtevajo pojasnila, ker niso razumeli za kaj gre. Župan pojasnjuje, da s tem, če toči društvo svojim članom vino čez ulico, je to ravno isto za gostilničarje kot če oddaja društvo vino v zaprtih steklenicah. Društvo ima le s tem olajšavo, da ni treba steklenice lopotit. Odbornik Janez Kavčič zahteva izjavo, da se v zapisnik postavi, da se tudi krščanskemu gospodarskemu društvu pri otvoritvi kake filijalke dovoli koncesijo, potem bo njegov klub glasoval za predlog. Župan izjavi, da take obveznosti vnaprej ni treba delati, ker je bil in ostane tudi vnaprej občinskega odbora princip, da se občinski odbor izreče za vsako koncesijo kot doslej. Janez Kavčič kriči: »Bomo glasovali proti!« To je zahteval namenoma, da je liberalce še bolj razburil. Pri glasovanju se izreče za predlog 12 odbornikov, klerikalci glasujejo proti. Nekateri od liberalne strani se glasovanja vzdriži. Župan dremira v prilog predloga. Nato se seja zaključuje.

— Članom občnega konsumnega društva v Idriji v pojasnilo. Pri seji občinskega odbora dne 23. t. m. je šlo za podelitev društvu koncesije v filijalkah na Brusovžu in pod Gorami in v glavni trgovini za vinotočo čez ulico. Proti temu so glasovali vsi klerikalni odborniki, ki so sami zadružniki v svoji gospodarski zadrugi. Istotako so se pokazali sovražniki našega društva in delavcev sploh tudi nekateri naprednjaki. Zato ni izključeno, da bi se ne našel kdo, ki bi skušal društvu tudi indirektno škodovati. Prosimo torej vse člane na Brusovžu in pod Gorami, da zahtevajo vino v svojih filijalkah samo v zaprtih steklenicah ter naj pazijo, da ne pride društvu po nepotrebnem v kazen, dokler ni potrebne koncesije. Te ljudski prijatelji reflektirajo na vas, da morate vino kot člani društva namesto v svojem društvu, kupovati dflugod. Kdor je proti nam, smo tudi mi proti njemu.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. Konec januarja — to je od nekada predpusten čas. In v takem času so bile burke vedno umestne, zlasti če hodi občinstvo itak vedno najraje v gledališče, kadar vidi na lepaku opazko »za smeh«. Sročji je bila nadomeščena z opombo »velezabavna vojaška burka«. Ker pa se glasi naslov: »Tretji eskadron«, je vask civilist razumel, da ne gre le za vojaško, ampak celo za kavalerijsko burko — kdo bi mislil, da imajo eskadroni tudi pri voztaistvu — in zato je bilo skoraj odveč omenjati da bo stvar »velezabavna«. Saj so nazori o kavaleriji in kavalerijskih častnikih tako prepojeni z bajkami, da ne more biti burka iz njihovega življenja drugačna kakor zabavna. In res so se poslušalci zabavali — vsak pač na svoj način. Literarni rokodelce Buchbinder, kateremu se ima slovensko gledališče zahvaliti že za »Njega in njegovo sestro«, je napravil nalogo za dunajsko publiko. Toliko trezeje je pač, da menda ne pričakuje neveljavne literarne slave, ampak tantjeme ima rad. Slava za mrtve, tantjeme pa za žive. In če se Dunajčani smejo, so blagajniški raporti dobri. Pa se radi smejo Dunajčani! Premočno se ni treba truditi, le malo rufine, par znanih komičnih figur, nekoliko bodisi tudi znanih komičnih situacij, pa je stvar opravljena. Če je povrh še milje vojaški, je igra dobljena in Buchbinder ima tisti uspeh, ki si ga je želel. Včasih smo mislili, da mora tudi burka imeti kakšen zmisel. Ozdravljeni smo že, pa ne vprašujemo, kaj da je avtor pravzaprav hotel — razum tantjem. Sami ne uganemo, drugih pa ne maramo nadlegovati s tako sitnimi vprašanji. Tudi ljubljansko občinstvo se

je smejal in prepričani smo, da se bo še smejal ritemjostrovemu baliaštvu, nemogočemu raportu, stari znanji tašči in dovtipom iz starli letnikov humorističnih listov. Kar se tiče uprizoritve je pa tako, da so mnenja latko različna. Nekateri reči so nam bile všeč, druge pa ne. Pa o tem je morda bolje močati. Če se v kritiki ne spoznava dobra volja in sodelovanje, tedaj je nepotrebna. Recenzija je svet in pripomoček. Če se ne smatra tako, pa nima nobenega pomena. In da je bil v gledališču smeh, smo itak že povedali.

— Glasbena Matica v Ljubljani javlja svojim članom in glasbenim krogom, da so za člane namenjene muzikalije za društveno leto 1913/14. ravnokar dotiskane. Člani »Glasbene Matice«, ki plačujejo letno članarino 6 K, dobijo letos 3 zvezke muzikalij dragocene vsebine in sicer: 1. Dr. Anton Schwab: »Zlata kangleca«, za sopranski samospev, mešan zbor in veliki orkester. Izdaja s spremljevanjem klavirja in harmonija. 2. Anton Lajovic: »Gozdna samota Troglasen ženski zbor, s spremljevanjem orkestra. Izdaja s spremljevanjem klavirja. 3. 12 slovenskih in hrvaških mešanih zborov. Uredil M. Hubad, ki obsega: 1. Dr. A. Schwab: »Koncertno kolo« »Še ena«. 2. E. Adamič: Tri večerne pesmi: a) Solnce zašlo je za gore, b) Solnce se je skrilo, c) Že iz daljave mrak prihaja. 3. Dr. G. Ipavic: »Milada«. 4. Slov. nar. pesmi »Slovo«, harm. Jos. Pavčič. 5. 6 za koncertno izvajanje prirejenih hrv. narodnih pesmi, ki sta jih priredila Anton Anđel in Iv. pl. Zajc: O, jesenske duge noči. — Igra kolo. — Češi me, češi! — Dragi je daleko. — Prevarani zet in Oj, Korano. — Te skladbe se dobivajo pri »Gl. Matici« v Ljubljani. Vsako pomnoževanje je po zakonu prepovedano. Hrvaške narodne, za koncert prirejene pesmi Anđelove se smejo javno izvajati le, če si je izvajajoče društvo kupilo pesmi pri skladatelju Antonu Anđelu v Zagrebu, ki je te pesmi izdal pod naslovom »Narodne pesme iz hrvaških krajev, I. zvezek« ali pa prej omenjeni zvezek »Glas. Matice« v Ljubljani. Tržna cena za nečlane zuaša za vsak zvezek 3 K.

Stajersko.

— Ker je napravil slabo kupčijo, se je obesil. V Lučah se je obesil 65letni posestnik Anton Prosek. Obesil se je na vratih sobe. Živel je v prav dobrih razmerah. Pred kratkim pa je prodal nekaj lesa, ker se mu je pa zdelo, da je napravil s prodajo slabo kupčijo se je obesil.

— Dva dni je bil mrtev. 70letni posestnik Janez Leitner pri sv. Volbenku je pred nekaj dnevi zaspal in se ni zbudil dva dni. Ker ga domači niso mogli zbuditi, so poslali po cerkovnika, ki je tudi mrliški oglednik, in ta je konstatiral, da je mož res mrtev. Ker pa ob določeni uri ni bilo pogreba, je šel cerkovnik v hišo, kjer je bil mrlič. Kako pa se je prestrašil, ko je videl Leitnerja živega. Leitner je imel po dvadnevem spanju velikanski tek. Cerkovnik se je seveda precej jezil, zlasti še za to, ker pri sv. Volbenku že dve leti ni nihče umrl.

Goriško.

— Goriški deželni zbor se snide 3. februarja na štiritedensko zasedanje. Pozornave deželnega zbora bodo obsegale le dva volitev in pa proračun za 1. 1914. Z ob. 1914 bo potrebovala Goriška 2 in pol milijonov kron Kljub temu, da dobi Goriška od davka na žganje precejšnjo svoto, ostane še nepokrili poldrug milijon kron. Da se pokrije ta deficit, bo treba zvišati doklade, ki pa znašajo že sedaj 188 odstotkov, (11) ali pa bo treba dobiti nove dohodke.

— Nabrežina. Nabrežinska »Vzajemnost« priredi v nedeljo 1. februarja plesni venček v kolodvorski restavraciji I. razreda. Vabimo vse sodruge in sodružice iz Nabrežine in okolice na našo prvo predpustno prireditve. Vabila smo že razposlali. Če kdo pomotoma ni dobil vabila, naj nam to blagohotno oprost, dobrodošel je kljub temu. Vabimo tudi sodruge iz Trsta, Tržiča, Gorice in Opčine, da prihite na našo zabavo. Vlaki imajo prav ugodno zvezo. Začetek točno ob 9. zvečer. Vstopnina za gospode z eno damo 2 kroni, vsaka nadaljna dama 50 vin. Igra godba na lok. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Odbor.

Za resnico.

Roman.
Spisal Jožef Laichter.
(Dalle.)

In ko si li to rekel, se je globoko oddahnil in jasneje ozrl. Naenkrat mu je bilo ložje in zračneje. Kakor da je vrigel s sebe nekaj ostudnega, nekaj, kar je še vedno vlačil za seboj — in česar se je sedaj, šele v tem trenutku, iznebil popolnoma. »Naj tedaj unganjajo svojo politiko, naj lezejo s hrba dol čim dalje globlje, jaz jim ne bom sledil v blato. To že ni več nobena preteklost, toda to — to je najbanalnejša stvar, kakršno si sploh moremo misliti! Čim dalje torej od take mislerije, tem bolje!«

Hkratu se ga je pa polastila in bolešt. »Čemu neki? Čemu prav v tako banalnost? Ali je to posledica vsega? Vseh težav, vsega razburjenja, vsega —? In nobene iskre spoznanja in razumevanja —? Zakaj nisem vendar povedal, nisem mogel povedati tega drugače, zakaj nisem strgal krinke in pokazal v vsi umazanosti, kakšna strašna praznosta se skriva za njih besedami, če govore o dušku svojih sil? Kje pa so bile te sile?«

Srd se je loteval Ivana, ko si je v duhu vse to ponavljal. A precej nato zopet notranja zadovoljnost. »Če bi tudi ne bil povedal, obratno sem vendar, vsaj označil sem, izbrali so si formo in zunanji svet, jaz pa si izherem notranji svet.«

In spomnil se je članka o reformni moških

svojega pendentu k članku neznanke, s katero sta si dopisovala. »Tam bodo izvedeli to obširneje in temeljiteje, kaj in kako si mislim, ondi najdejo, česar nisem mogel tam pojasnjevati.« In hkratu s spominom so se v njegovi duši porodile besede, katere si je ta čas že večkrat ponavljal: »Človek živi v struji in se zaman brani njenemu vplivu. Z mrzličnim delom zida v sebi in izravnava, da bi imel zalogo orožja zoper napade. Ko pa je sam srečno gospodar situacije, gleda mirno na vrvenje zunanjega sveta okrog njega, odjenja morda tu pa tam kakemu napadu, ki ga pa ne rani več. Samo ta, ki se je na ta način povzdignil, samo ta se potem tudi varno obdrži na višini.«

Nekaj ga je pogrelo v duši, srce njegovo se je razveselilo. Ozrl se je. Navdajalo ga je čuvstvo, kakor da se hoče dvigniti nad ulice, da hoče zagledati nad glavo jasni, neobsežni obok neba in pobiteti za nečem, hiteti z zamaknjenimi očmi. Čutil je v sebi navdušenje in prostost, kakršnega že davno ni poznal. Ves se je zamislil vase, tako da je vrisč pouličnega življenja pribajal k njemu kakor pridružen, iz daljave. V njegovi duši so govorili sladki glasovi. Bil je to blažen trenutek.

Našel je stari svoj raj dobrega in popolnega.

XXIX.

Šele koncem prosinca se je oglasila Ivanova neznanka zopet z novim pismom. Pisala je:

»Oprostite, da Vam na poslednji list nisem še odgovorila. Zgodi se to ustno. Veselilo me

bo, kadar me obiščete. Kmalu vam to naznamim. Preje vas pa še nekaj prosim. V sredo je na Zofinu ples Narodne Besede. Zelo Vas prosim, udeležite se tega plesa. Mene tam ne boste videli. Iz nekaterih razlogov bi pa rada videla, ako greste Vi na ples.«

To pismo je v Ivanu vzbudilo mnogo misli in vprašanj, toda tudi zadrego, če se mu ne pripravljata tu nedostojna šala, nedostojna mistifikacija. Sklenil je pa, da uboga vabilo.

Čez dva dni se je pripravljaj za ples. Tega večera je stala pred hišo njegovih staršev kočija z dvema lučma na obeh straneh kozla. Na kozlu je pa sedel kočijaž v kožuhi in cilindru, pričakujoč gospode od zgoraj.

Ivan se je nepotrežljivo izprehajal po jedilnici. Čamaro je že imel, klubuk v roki, lakirane črevlje na nogah, samo še zimnik obleče, skoči v voz in popelje se na žareči otok.

Otilka je ponosna in krasna taš dovrševala v sosednji sobi upravo svoje toalete. Z obema rokama si kodraje lase nad sencji je stala pred velikanskem zrcalom. Cela se je videla v njem, od pete do glave. Njena plesna obleka je bila vstrižena iz belega svilenega brokata. Salijsa, muhasta glava ji je stala na polnem vratu, okrog katerega se je vil venec biserov. »Kako bi ne bila krasna!« si je mislila.

»Gospodična, pustite že vendar srce na plesu,« je smeje se omenila hišina.

»Torej na vsak način naj grem iz hiše?« je Otilka vzkliknila vesela. »Ali me ti tudi podiš, tatik?« se je obrnila na očeta, ki je postopal s koli.

Raznoterosti.

— Tako živi ljudstvo! Delavec Andrej Müller, oče mnogostevilne družine, v Fischamendu na Nižje Avstrijskem, je bolan na pljučih in je že dolgo časa brez zaslužka. V družini vlada grozna beda. Žena ne more zaradi obilice otrok za zaslužkom in le najstarejša, 12letna Terezija, je pomagala v družini uradnika Kobingerja in prinašala nekaj vinarjev donov. Dekleta je silno bolelo, ker ni mogla pomagati očetu. Nekega dne je prinesla domu porčilo mesa za očeta in dejala, da jej je podaril meso mesar. Dekle je pa kupovalo za denar, ki ga je dobila pri Kobingerju, meso za očeta, meso za Kobingerjeve je pa jemala na upanje. V soboto je poslal mesar Kobingerju račun za 16 K in tako je prišla zadeva na dan. Dekle se je tako prestrašilo, da je skočilo v vodo. Nek delavec je potegnil dekleta iz vode. Ko se je deklet zopet zavedlo in jo je hotel njen rešitelj spremiti v stanovanje njenih staršev, je deklet z izgovorom izginilo. Od takrat ni nobenega sledu več o dekletu. Najbrže je izvršila iz obupa samomor.

— Posledice skopuštv. Iz Moskve poročajo o strahotni rodbinski tragediji. Večkratni milijonar Pupišev ima vsled svojega skopuštv na vesti štiri samomore. Pred šestimi leti je izvršil njegov najstarejši sin, ki je bil sodnik v Moskvi, samomor. Nato se je usmrtila milijonarjeva hči, ker jej ni dal oče nikakršnih sredstev za življenje in ker jo je silil, da naj prodaja svoje telo in od tega živi. O novem letu je izvršil samomor njegov najmlajši sin, ker mu ni oče dajal nobene podpore zato, ker se je poročil z revnim dekletom. Sinova žena se je nato zastropila.

— Iz življenja Gorkega. Svetovnoznani ruski pisatelj Maksim Gorkij, čigar pravo ime je Aleksej Maksimovič Pješkov, ima kaj pestro življenje za seboj. Rojen je bil 14. junija 1862 v Nišni Novgorodu in izvrševal je že naslednje poklice: leta 1878. je bil raznašalec v trgovini s čevlji; 1879 učencec pri nekem risarju; 1880. kuharski učencec na parniku; 1883. delavec v tovarni za preste; 1884. težak; 1885. pekovski pomočnik; 1886. štativ v malem predmestnem gledališču; 1887. prodajalec sadja; 1888. se je hotel usmrtili; 1889. je bil železniški čuvaj; 1890. načelnik postaje in pozneje pisar pri odvetniku; 1891. delavec v rudniku za sol in vagabund; 1892. je spisal prvo novelo »Markar Čudra«; 1903. je zaslovel po vsem svetu in slovi še danes.

Slepi berač. Pred budimpeštanskim sodiščem traja že nekaj dni prav zanimiva pravda. Tožitelj je nek slepi berač, ki toži dva žurnalista. Žurnalista sta priobčila v časopisu notico, kako da živi ta »slep« razkošno. Berač toži za odškodnino. Obravnava je dognala doslej tole: Ves dan stoji slepi berač na vogalu ulice, obleden v raztrgane cunjce, tako da se vsakomur usmili. V roki ima tablico z napisom: »Popolnoma slep«. Skoraj nihče ne gre mimo njega, da bi mu ne podaril kaj. Ko pa se stemni, gre domu v svoje stanovanje, ki ima pet sob. Pa ne gre naravnost. Ima še mesečno sobo, kjer se preobleče v finega kavalirja. Doma ima soprogo, kateri dela obleke prvi krojač v Budimpešti. In dve slugi. Za stanovanje plačuje na leto 1800 K. Poletje preživi na letovišču. Ponoči se zabava po nočnih lokalih in povsod velja za bogatega kavalirja. Zjutraj pa čepi na vogalu ceste in s hreščočim glasom prosi vbogajme.

Zadnje vesti.

SANKCIONIRANI ZAKONI.

Dunaj, 25. Uradna »Wiener Zeitung« objavlja sankcioniran zakon o službenih pogodbah v poljedelskih in gozdarskih obratih v službah višje vrste stoječih oseb, padalje zakon o davku na žranje, ter zakon o izpremembi zakona o osebnih dohodarini z dne 25. oktobra 1896. Nadalje objavlja zakon z dne 23. januarja 1914 o preureditvi preodkazov iz državnih sredstev za deželne fondе in o znižanju odmere realnega davka.

ČESKO - NEMŠKA SPRAVA.

Veleposestniki pri Stürgkhu.

Dunaj, 25. Včeraj ob 11. dopoldne so se oglasili pri ministrskem predsedniku zastopniki obeh skupin veleposesti na Češkem in sicer od konservativnega veleposestva grof Clam Martinic, vitez pl. Mettal, in princ Friderik Svarencberg, od ustavoverne veleposesti pa dr. Baernreither, grof Erwein Nostitz in vitez Perger, da se pomenijo o obnovitvi spravnih konferenc (gospodje predstavljajo pač »ljudstvo« na Češkem). Po uvodni razložitvi je ministrski predsednik izročil gospodom načrte vlade in obljubil še dopolnitev materije, ki se že zaključuje. Po tem obvestilu je sledila daljša diskusija, v kateri so zastopniki obeh skupin izjavili, da predložijo material najprej svojim strankarskim tovarišem.

TIROLSKI DEŽELNI ZBOR.

Inmost, 25. Tirolski deželni zbor se snide 3. februarja. Ker poteče njegova zakonodajna doba 22. februarja, bi mu ostalo za njegovo delo le 18 dni. Ker je slišati, da bodo po Veliki noči deženi zbori zopet sklicani na daljše za-

sedanje, bi bilo za volitve le štiri tedne časa. Zato računajo s tem, da bo tirolski deželni zbor prej razpuščen.

AFERA TISZA-DESY.

Budimpešta, 25. Kakor je znano, je poslanec Desy pozval grofa Tiszo, ki ga je napadal v državnem zboru, na dvoboj, ker se je čutil užaljenega. Zastopnika grofa Tisze, knez Geza Odescaletti in baron Šandor Vojnits sta izjavila, da grof Tisza s svojo kritiko ni hotel žaliti časti poslanca Desyja in bi obžaloval, če bi Desy mislil to od njega. Nato so zastopniki obeh strank izjavili, da je s tem afera na viteški način rešena. (Hvalabogu, da je le rešena! Kdo ve koliko lukenj bi zopet dobil ogrski zrak, če bi se bila šla streljati!)

IZPOR V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 25. Ogrska belgijska tovarna za železo je včeraj izprla vse svoje delavce, katerih je več tisoč.

»ATENTAT« NA NEMŠKEGA PRINCA.

Berlin, 24. Uradno je dognano, da je mož, ki je tekkel za prestolonaslednikovim avtomobilom, iz česar je nastala govorica o atentatu, umoboleh. Imenuje se Leopold Salomon, po poklicu je krojač in je bil že v bližini. Zdalj so ga zopet oddali v umobolnico v Daldorfu.

SUFRAŽETKE Z BOMBAMI.

Glasgow, 25. Včeraj zjutraj je eksplodirala v botaničnem vrtu bomba in poškodovala več rastlinjakov. Pozneje je našel paznik na vrtu še drugo bombo. Bombe so najbrže položile sufražetke.

RUMUNSKI PARLAMENT.

Bukarešt, 25. Včeraj je ministrski predsednik v senatu prečital dekret, s katerim se razpušča parlament. Volitve bodo dne 28. februarja. Novi parlament se snide 6. marca.

LADJE V ALBANSKIH VODAH.

Avstrijska križarka.

Dunaj, 25. Mala križarka »Panter«, katero je pred kratkim zamenjal v albanskih vodah razdiralec torpedov »Csepel«, je sedaj, ko je dobila v Pulju brezžično postajo, zopet odhula pred albansko obal.

Ruska križarka.

Berlin, 25. »Lokalanzeiger« poroča iz Peterburga: Z ozirom na nemire v Albaniji odpošlje ruska vlada te dni križarko »Oleg« v albanske vode.

PRINC WIED IN IZMAJIL KEMAL.

Dunaj, 26. Albanska korespondenca poroča iz Valone: »Bivši predsednik provizorične vlade Izmajil Kemal beg je poslal princu Wiedu ob novem letu (seveda ne ob katoliškem!) sledeči brzolaj: Cenim se srečnega, da izrekam vaši visokosti v svojem in v imenu članov provizorične vlade najvdanejšo čestitko za novo leto. To prilično porabljam, da izrazim čustva vdanosti, ki jih goji albanski narod za vašo vzvišeno osebo, kateri je sklenil z zaupanjem in veseljem izročiti usodo svoje domovine.« (Gospod Kemal zna še vedno izvrstno igrati komedijo.) Princ Wied je nato odgovoril: »Izrekam vam svojo zalivalo za Vaše in za članov provizorične vlade čestitke. Od njih sem prav tako ginjen, kakor od odkritosrčnih čutov, ki jih izražajo, in medtem ko izrekam tudi vam najiskrenejšo željo, upam da prinese leto 1914. Albaniji srečo.« (Ljudje imajo sami sebe za norce. Najfamosnejše so v teh telegramih pač besede o odkritosrčnih čustvih.)

TURČIJA IN GRŠKA.

Anglija predlaga nov kompromis.

Pariz, 26. »Temps« poroča iz Londona: V tukašnjih krogih mislijo, da se turška vlada in grški kabinet ne bi smela puščati dalje na nejasnem o sklepih veselij glede na Egejske otoke in Albanijo. Nota, ki jo pripravlja Anglija, išče kompromis med prvo angleško noto in stališčem trozveze. Potem pošlje Anglija svojim poslanikom v Carigradu in v Atenah instrukcije, ki se pa ne objavijo, dokler ne dobe tudi poslaniki ostalih velesil svojih navodil. Mogoče, da izrazi Italija v vprašanju otokov kakšne pomisleke, vendar mislijo v angleškem zunanem uradu, da ni pričakovati resnih težav.

Nič direktnih pogajanj.

Carigrad, 26. V tukašnjih grških krogih trdijo, da so vesti o direktnih pogajanjih med Grško in Turčijo brez podlage in da so taka pogajanja izključena. Tudi vestem, da hoče Rumunija posredovati, oporekajo. V turških vladnih krogih vztrajajo na svojem stališču; pravijo pa, da so vesti, češ da hoče Turčija izkrcati vojaštvo na Kiosu, absurdne, dokler ni zagotovljena turška premoč na morju.

Mladoturki za kompromis.

Carigrad, 26. V mladoturških krogih pravijo, da bi bila z Grško sprava mogoča na ta način, da vrne Grška Turčiji Kios in Mitilone,

zato pa bi Grška dobila nekoliko dodekaneških otokov, ki nimajo za Turčijo nobene vrednosti, med njimi baje celo Rod.

Turški načrti in Bolgarska.

Soifja, 26. Tukašnji politični krogi se bavijo z vznemirljivimi vestmi, da se Turčija pripravila na eventuelen pohod proti Solunu. Uvažujejo se komplikacije, ki bi iz tega lahko nastale. Splošno pa vlada prepričanje, da se Bolgarska ne poda v nobene pustolovščine. Tudi v diplomatičnih krogih imajo zaradi bodočnosti velike skrbi, ker mislijo, da se od sedanje mladoturske vlade lahko pričakujejo najnevarnejši koraki.

Tošev v Soifji.

Soifja, 26. Vlada je pozvala carigradskega poslanika Toševa v Soifjo, da se z njim pogovori o sedanjem položaju in kolikor mogoče informira o turških načrtih.

UMOR DIPLOMATA.

Tanger, 25. Tukašnjega francoskega diplomatičnega agenta Valdroma je ustrelil njegov kuhar. Valdrome je priredil pojedino. Njegov kuhar pa ni hotel streči pri pojedini, zato mu je zagrozil Valdrome, da ga odpusti. Nato je kuhar dvakrat ustrelil na svojega gospodarja, ki je takoj umrl. Morilca so aretirali.

PO STAVKI V JUŽNI AFRIKI.

Pretoria, 25. Danes so bila razpuščena vojaška poveljstva v okrajih Pretoria in Frankfort. Pred vojnim sodiščem bodo sojeni štiri moški. Dva sta obtožena, da sta povzročila eksplozijo, dva pa, da sta imela eksplozivne snovi. Določbe obsednega stanja določajo nato smrtno kazen.

IZKLJUČITEV HINDOV.

Washington, 25. Predsednik Wilson je izrekel k svojim predlogom glede ureditve izseljevanja, da ne bo kršil pogodb z Japonsko. Njegovi predlogi gredo v prvi vrsti za tem, da se prepreči naseljevanje Hindov. Angleška najbrže ne bo ugovarjala temu predlogu, ker tudi ona omejuje naseljevanje Hindov po svojih kolonijah.

UPOR NA HAITI.

Novi Jork, 25. Po poročilih z rta Haitien je v mestu Gonaves izbruhnil splošen upor, ki ga vodi bivši vojni minister Zamora.

Novi Jork, 25. Združene države bodo nemudoma odredile vse, da zatro upor na Haiti. Križarka »Montana« je odplula ponoči na Haiti. Ako bo trajal upor še dalje, bodo Združene države prisilile Haiti, da ustavi obresti za železniške obligacije, ki potečejo 1. februarja. Združene države ne bodo priznale upornikov, čeprav bi ti hoteli odstraniti sedanjo vlado. V tem slučaju bo prišla na Haiti ameriška komisija, ki bo uredila razmere.

Odgovorni urednik Etbin Kristan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Francičkanska ul. 6

— registrovana zadruga z omejeno zavezo. —

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za
∴ shode in veselice. ∴

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. ☉ Litografija.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta števil. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Pravi : Franck :

dobra kava

to sta

2 tesno

se skladajoča pojma!

Radi tega ravno se pravi : Franck : najde v vsakem gospodinstvu, kjer se cenijo okusna kava.

Kdor ga še ne pozna, pogreša najboljšo.

el. op. 164/25.612

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnih konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in čas. križcem.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču

(Gorenjsko)

(najmodernejšje podjetje monarhije)

Varstvena znamka.

Otvoril sem lastno prodajalno

LJUBLJANA

na drobno Breg 20 na debelo

v Colzovi hiši.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski pragi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejših brzoparobid z dvema vrhuncema, električno razsvetljavo,
brezličnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika prostora, da
dobi dovojni domači kruh z vinom, svež kruh, postelje, kopeč itd.

Odhod parnikov:
v sev. Amerike vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna polasnica daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica števil. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najraje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmodernejše oprav-
ljeni tovarni na Glincah pri
:: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
:: dela. ::

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
:: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.